

AINEVALDKOND “KEEL JA KIRJANDUS”

Ainevaldkonda kuuluvad **eesti keel, kirjandus ja eesti keel teise keelena (E2)**.

Õppeainete arvestuslikud nädalatunnid on välja toodud õppekava tunnijaotusplaanis (p 3.4).

Eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane võib kooli ettepanekul ja vanema nõusolekul õppida eesti keelt „Eesti keel teise keelena“ ainekava järgi. Eesti keele teise keelena (E2) ainekava järgi õpitakse erandjuhul individuaalse õppekava alusel tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keele ainekava alusel, üldjuhul toimub õpe kolmel esimesel õppeaastal. E2 nädalatundide arv on kirjas õpilase individuaalses õppekavas.

AINEVALDKONNA KIRJELDUS JA VALDKONNASISENE LÕIMING

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas,

KEELE JA KIRJANDUSE VALDKONNAPÄDEVUS

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;

- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

ÕPPEAINETE KAUDU KUJUNDATAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi.

Teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ja käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtused ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvus-kultuurikandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust eetiliselt ja olusid arvestavalt suhelda nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes minapilt, õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilase eripära, andelaad, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu kujundatakse diskuteerimise, väitlemise ning nüüdisaegse kirjaliku suhtlemise aluseid.

Matemaatika, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, õpitakse lugema ja mõistma tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot, õpitakse seda analüüsima, sõnalise teabega seostama ja tõlgendama. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus. Keelt ja kirjandust õppides kasutatakse digivahendeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks, sh märksõnadega. Saadud teavet rakendatakse probleeme lahendades, nende üle arutledes või uut sisu luues, kasutades digikeskkonda sihipäraselt koos teiste teabeallikatega. Õpitakse tekste digitaalselt looma ja vormistama, järgides autoriõigusi viitamise ning teksti digitaalsel kujul säilitamise korral. Isikuandmeid sisaldavaid tekste koostades ning digikeskkonnas suheldes pööratakse tähelepanu internetiturvalisusele ja igapäevaelu väärtuspõhimõtete arvestamisele.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineülelised valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise ning aruelude, loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi,

suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning Tervis ja ohutus. Eriliigiliste teemakohaste tekstide varal ja probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eriliigiliste tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja õhutada nende lahendusi otsima. Projektides osalemine kasvatab aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilases arusaam endast, teadmine juurtest. Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloome eeldusi.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna rohkeid võimalusi, õpilasi suunatakse otsima alternatiivseid lahendusi, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad väärtusnorme ja põhimõtteid. Tekstide ja karakteristikute analüüsi kaudu kujundatakse väljendusjulgust taunimisväärsate tegude ja hoiakute suhtes.

ÕPPEAINETE LÕIMINGU RAKENDAMISE VIISID

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

Võõrkeeled. Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks eesti keele tundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu,

õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tekstitööd. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele ja kirjanduse tundides. Loodusalased tekstid eesti keele õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides konkreetsete näidete varal kinnistatakse.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi; plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut; väitlustes propageeritakse tervislikke eluviise; dramatiseeringutes ja rollimängudes kogetakse erinevaid olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisele kaasnevaid võimalusi ja ohte, rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

EESTI KEEL

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on

eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhiohk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülge kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

I KOOLIASTME TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Eesti keele **õppe- ja kasvatuseesmärkidena** taotleb kool, et 3. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;

- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste

I KOOLIASTME EESTI KEELE ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

1. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
SUULINE KEELEKASUTUS	
<u>Kuulamine</u> <ul style="list-style-type: none"> • eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; • toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi; • kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulatud lause, jutu sisu; 	<p>Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.</p> <p>Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p>
<u>Kõnelemine</u> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; • väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; • jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; • koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, • esitab luuletust peast; 	<p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.</p> <p>Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.</p> <p>Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiiim-mõistatused tuttavate juttude kohta.</p> <p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>

	Sügisega, jõuludega, EV aastapäevaga seotud luuletuste esitamine klassikaaslastele.
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> tunneb häälik-tähest vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; mõtleb jutule alguse või lõpu; on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...); 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>
KIRJUTAMINE	
<p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; kirjutab tahvlilt ära; täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi 	<p>Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine.</p> <p>Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi,</p>

tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;	töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.
<u>Kirjalik tekstiloome</u> <ul style="list-style-type: none"> koostab näidise järgi kutse; 	<p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).</p> <p>Kaaslastele sünnipäevaõnnitluste kirjutamine, sünnipäevakaardi kujundamine (lõiming kunstiõpetusega).</p> <p>Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine.</p> <p>Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.</p>
<u>Õigekeelsus</u> <ul style="list-style-type: none"> eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>; kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; teab, et lause lõpeb punktiga; teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; kirjutab õigesti oma nime. 	<p>Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.</p> <p>Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (<i>k, p, t</i>) omasõnade alguses. <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna alguses seoses tähtede õppimisega.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.</p> <p>Liitsõna vaatlus (moodustamine).</p> <p>Sõnade lõpu õigekiri, <i>-d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i> (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.</p> <p>Tutvumine jutustava (<i>väit-</i>), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (<i>küsi-</i> ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).</p> <p>Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.</p> <p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).</p>

2. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
SUULINE KEELEKASUTUS	
<u>Kuulamine</u> <ul style="list-style-type: none"> eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 	<p>Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul.</p> <p>Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).</p> <p>Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.</p> <p>Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu</p>

	andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).
<p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kõnes terviklauseid; • teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; • väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; • koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; • vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast. 	<p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade häälte jm imiteerimine.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.</p> <p>Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine.</p> <p>Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.</p> <p>Sõnatäheenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.</p> <p>Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena.</p> <p>Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempe võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; • mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; • tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; 	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine.</p> <p>Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi; 	<p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.</p> <p>Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.</p> <p>Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.</p> <p>Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>
KIRJUTAMINE	
<p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; kirjutab tahvlilt või õpikust ära; täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; 	<p>Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.</p> <p>Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p>
<p><u>Kirjalik tekstiloome</u></p> <ul style="list-style-type: none"> koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; 	<p>Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p> <p>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p>
<p><u>Õigekeelsus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; 	<p>Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;</p> <p>k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna</p>

<ul style="list-style-type: none"> kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; märgib kirjas õigesti täishäälikuid; teab peast võõrtähtedega tähestikku; alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?); kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena). 	<p>alguses.</p> <p>Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p>
--	--

3. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
SUULINE KEELEKASUTUS	
<p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; 	<p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.</p> <p>Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.</p> <p>Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine</p> <p>Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p>
<p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; vaatleb sihipäraselt, kirjeldab 	<p>Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälde jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine)</p>

<p>eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu; • esitab luuletust peast; 	<p>valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatäheenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Jutukuubiku, loosi teel valitud mänguasjade põhjal ning kavapunktide abil jutustamine.</p> <p>Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; • teab nimetada mõnda lastekirjanikku. 	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu</p>

	<p>meediateksti) lugemine.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>
KIRJUTAMINE	
<p><u>Kirjatehnika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; 	<p>Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine.</p> <p>Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine).</p> <p>Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine.</p> <p>Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine.</p> <p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p>

<p><u>Õigekiri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; • märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; • piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (30–40 sõna); 	<p>Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.</p> <p>Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).</p> <p>Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p>Sõnavara: lähedase ja vastandtäendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.</p>
<p><u>Tekstiloome</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel. • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile 	<p>Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.</p> <p>Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.</p> <p>Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.</p> <p>Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.</p> <p>Sündmusest ja loomast kirjutamine.</p> <p>Loovtöö – vabalt valitud koolivaheaja sündmusest kirjutamine, kaaslastele tutvustamine.</p> <p>Lõiming loodusõpetuse ja informaatikaga – uurimustöö vabalt valitud Eestis elavast loomast.</p> <p>Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.</p> <p>Kirja kirjutamine.</p> <p>Klassikaaslasele kirja kirjutamine teemal „Head soovid vaheajaks“ (elektrooniline e-kiri ja Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>

II KOOLIASTME TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Eesti keele **õppe- ja kasvatuseesmärkidena** taotleb kool, et 6. klassi lõpetaja:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

II KOOLIASTME EESTI KEELE ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

4. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevus</i>
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • jutustab kuuldu teksti ümber; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis; • annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.	<p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine. Õpilaste õpirühmad, kus õpilased saavad õpetada oma klassikaaslast. Edasiõpetamisest õppimine.</p> <p>Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldu proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.</p> <p>Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.</p> <p>Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.</p> <p>Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitlus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslase mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine.</p>

	<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Dialogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust; • valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist; • kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot; • nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid; • nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid; • tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi; • kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; • esitab ilukirjandusteksti mõtestatult; • leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu; • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut); • tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda. 	<p>Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.</p> <p>Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.</p> <p>Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p> <p>Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.</p> <p>Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.</p> <p>Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). Luuletuste esitamine; esinemine tähtpäevadel.</p> <p>Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.</p> <p>Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistatus, vanasõna, anekdoot). Muinasjuttude ja muistendite, illustreerimine ja edasi jutustamine. Mõistatuste jagamine koolis, viktoriini korraldamine kaasõpilastele.</p>

TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti; • kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; • tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; • kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; • rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel. 	<p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine.</p> <p>Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.</p> <p>Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine</p>
KEELETEADLIKKUS	
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; • järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid; • eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal; • selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • eristab sõnu liigiti; • oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis; • oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses; • moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt. 	<p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <p>Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede i ja j õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.</p> <p>Sõnavaraõpetus</p> <p>Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p> <p>Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Vormiõpetus</p> <p>Sõnaliigid ja nende funktsioon.</p> <p>Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.</p> <p>Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arv sõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.</p> <p>Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.</p>

5. KLASS

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes; • oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida; • tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada; • lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse 	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult.</p> <p>Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast; • nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; • võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; • tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; • hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe; • tunneb konspekterimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; • oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; • esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti. 	<p>Teksti analüüsimine. Teksti kasutusvaldkond, suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstiligi ja eesmärgi nimetamine. Autori keelekasutuse ja stiili iseloomustamine ja põhjendamine ning näidete toomine tekstist. Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal.</p> <p>Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Ainealaste teabeallikate ja andmebaaside nimetamine, leidmine ning kasutamine: Eesti Keele Instituudi keeleallikad. Lihtsama päringu koostamine Estris.</p> <p>Multimodaalse teabe töötlus. Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine.</p> <p>Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliiatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine.</p> <p>Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusväärsuse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusväärsuse kontrollimine tekstiväliste ja</p>

	<p>tekstisiseste tunnuste põhjal (teksti vormistus, ülesehitus, sisuline täpsus, autori tausta kontrollimine, faktide kontrollimine). Fakti ja arvamuse eristamine.</p>
<p>TEKSTILOOME</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite; • kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste; • jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; • kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; • arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; • vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; • põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega. 	<p>Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine.</p> <p>Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.</p> <p>Kirjeldamine. Täpne sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemee, olendi ja inimese kirjeldamine ja neile iseloomulike tunnuste nimetamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.</p> <p>Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje väljendamine. Arutleva teksti tunnused: rõhutavad sõnad, võrdlemine, näidete toomine, põhjendavate sündemite kasutamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p>
<p>KEELETEADLIKKUS</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; • kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; • kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; • kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; • valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; • moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; • kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet; • eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi 	<p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p>Võõrtähed ja -häälikud. Võõrsõnade õigekiri, sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Häälduse ja kirjapildi kontrollimine sõnastikest.</p> <p>Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus. Tähe h õigekiri võõrsõnades. Tähtede f ja š õigekiri. Poolitamisreeglite meenutamine.</p> <p>Sõnavaraõpetus</p> <p>Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Sünonüümide tähendusvarjundid, tesauruse ja kasutamine. Tähendussetuste võrdlemine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Sobiva sõna kasutamine oma tekstis.</p> <p>Vormiõpetus</p> <p>Sõnaliikide meenutamine.</p>

<p>tekstiloomes.</p>	<p>Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine teksti.</p> <p>Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist.</p> <p>Omadussõnade võrdlusastmed, keskvõrde ja ülivõrde kasutamine tekstis.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Liht- ja liitlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause ja loetelude kasutamine ja kirjavahemärgistamine tekstis. Üte ja selle kirjavahemärgid. Otsekõne ja kaudkõne. Saatelause ja otsekõnelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid ja kasutamine.</p> <p>Muud õigekirja teemad</p> <p>Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).</p>
----------------------	--

6. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevus</i>
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses. 	<p>Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses.</p> <p>Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine.</p> <p>Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmäärke; • tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende 	<p>Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine.</p> <p>Meediakanalid ja -väljaanded Eestis,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • ülesehituse põhjal; • kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid; • leiab tekstist argumendi ülesehituse osad; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte. 	<p>kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekteerimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, aramuslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p>
TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietape, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; • valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega; • kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; • kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.</p> <p>Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes. Kooli ajalehte tekstide kirjutamine.</p> <p>Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, aramuslugu, intervjuu.</p>
KEELETEADLIKKUS	
<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab Eesti suuremaid murdealasid • kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks; • teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; • eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; • kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates. 	<p>Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine.</p> <p>Õigekiri</p> <p>Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine.</p> <p>Veaohalikud liited: -lik; -likkus.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p> <p>Sõnavaraõpetus</p> <p>Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne.</p> <p>Vormiõpetus</p>

	<p>Grammatiline ühildumine käändes ja arvus.</p> <p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad).</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p>Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.</p> <p>Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks.</p> <p>Rindlause ja osalused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid.</p> <p>Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid.</p> <p>Põimlause kirjavahemärgistamine.</p>
--	--

III KOOLIASTME TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Eesti keele **õppe- ja kasvatuseesmärkidena** taotleb kool, et põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.
- 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

III KOOLIASTME EESTI KEELE ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

7. KLASS

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; • kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; • eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; • selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; • põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner; 	<p>Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtlejate rollid, suhtlusviis). Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.</p> <p>Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel vs. argikeel.</p> <p>Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Diskussioonis partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; • kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust; • leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; • selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis. 	<p>Žanri e tekstiliigi mõiste. Pragmaatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.</p> <p>Lugemisstrateegiate valimine, eesmärgistab ja kavandab oma lugemist. Teksti kohta eri liiki küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järeldamine, hindav, kontrollimine, uue terviku loomine.</p> <p>Multimodaalsus. Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multimodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev. Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuste alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalise-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused: seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused: hinnangulisus, vastandus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad.</p>

TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; • vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; • kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldu, tõend, seletuskiri); • kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); • kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberiki; • kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid, mis sobivad enda teksti; • kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; • kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne; • kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel. 	<p>Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs.</p> <p>Tekstisidususvõtted lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile.</p> <p>Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötuse põhimõtted.</p> <p>Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevelahendite valik. Kirja ülesehitus: pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid.</p> <p>Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.</p> <p>Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus.</p> <p>Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel. Intellektuaalomand.</p>
KEELETEADLIKKUS	
<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; • suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; • kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; • silbitab ja määrab silpide liike; • kasutab õigekeelsusallikaid välte ja rõhu määramisel; • kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; • selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; • selgitab käänetevahelisi seoseid; • kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; • meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja 	<p>Indoeuroopa keeled. Eesti keel kui soome-ugri keel ja läänemeresoome keel, läänemeresoome keeled. Läänemeresoome keelte eripära: astmevaheldus, käändesüsteem jne.</p> <p>Teise keelega kõneleja toetamine: parafraseerimine, sõnade pakkumine, keele pakkumine, julgustamine, oma kõne tempo ja raskusastme kohandamine.</p> <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <p>Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid.</p> <p>Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüvevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldamine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehäälidus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja häälidamine. Välte ja õigekirja seosed.</p> <p>Vormiõpetus</p> <p>Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna</p>

<p>enda tekstis</p>	<p>pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja tähendusvarjundid. Tegusõna käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis.</p> <p>Tegusõna astmevaheldus: veohtlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.</p> <p>Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine.</p> <p>Veohtlike käänd-pöördsõnade kasutamine enda tekstis.</p> <p>Õigekiri</p> <p>Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis. Sidendite funktsioon</p>
---------------------	---

8. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil; • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • annab kaaslase tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; • väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi; • analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi. 	<p>Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine.</p> <p>Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas.</p> <p>Virtuaalkeskonna suhtlussituatsioonide analüüsimine.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust; • loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva 	<p>Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö</p>

<p>lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste;</p> <ul style="list-style-type: none"> • osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal; • kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke; • kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; • märkab kujundlikku keekekasutust mõjutusvahendina; 	<p>aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine.</p> <p>Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamusalugu, essee, arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.</p>
TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis; • kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; • valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamusalugu. 	<p>Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand.</p> <p>Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine.</p> <p>Arvamusloo kirjutamine: eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidusus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine.</p>
KEELETEADLIKKUS	
<ul style="list-style-type: none"> • nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; • nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes; • kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku 	<p>Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdkonna oskussõnastike kasutamine.</p> <p>Algustäheõigekiri</p> <p>Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust jm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised;</p>

<ul style="list-style-type: none"> konteksti algustähe valikul; • nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid; • teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; • leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates; • kirjeldab lause suhtlusemärki, määrab lauseliikmed; • selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt; • kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; • valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt. 	<p>asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul.</p> <p>Sõnaliikide meenutamine: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendteguõna.</p> <p>Lauseõpetus ja õigekiri</p> <p>Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine.</p> <p>Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.</p> <p>Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlauseid. Lauseskeemid. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis.</p> <p>Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.</p>
--	--

9. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
<ul style="list-style-type: none"> • osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis; • märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevelikuid, analüüsib neid; • oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides; • tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid; • esitab kuulnud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja 	<p>Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.</p> <p>Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevelikud.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekohesus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevelikud.</p> <p>Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline</p>

<p>loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; • valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt. 	<p>vahendamine. Autorile viitamine.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT	
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid; • koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt; • hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; • võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe; • teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha. 	<p>Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, keelevaldkonna teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses.</p> <p>Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine.</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid kõnes. Kriitiline lugemine.</p> <p>Hinnangu väljendusvahendite analüüs arvamuslikes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalusus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.</p> <p>Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne. Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine.</p>
TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • määratleb enne kirjutamist suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti; • koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidusvõtteid; • väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid; • esineb suuliselt ja peab kõnet; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada; • toimetab enda tekste tagasiside põhjal, 	<p>Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile.</p> <p>Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järelsus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine.</p> <p>Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalusus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.</p> <p>Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus,</p>

<p>kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.</p>	<p>retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine.</p> <p>Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p> <p>Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul.</p>
<p>KEELETEADLIKKUS</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleteadmise olemust; • meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid; • kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; • tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides; • kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides. 	<p>Keeleteadlikkus</p> <p>Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keele areng, keelekorraldus ja keelehoole Eestis. Eesti keeleteadus.</p> <p>Õigekirja kordamine</p> <p>Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine.</p> <p>Veaohtriku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad.</p> <p>Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine.</p> <p>Algustäheõigekirja kordamine. Konteksti arvestamine algustähe valikul. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus.</p> <p>Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.</p> <p>Sõnavaraõpetus</p> <p>Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende stiilivärving. Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.</p> <p>Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Modaalsus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis. Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.</p>

KIRJANDUS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüüriraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata.

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt.

II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“. Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja

meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teiste tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjandustekstide valikuga.

II KOOLIASTME TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Kirjanduse **õppe- ja kasvatuseesmärkidena** taotleb kool, et 6. klassi lõpetaja:

- 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvakultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 2) arendab loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;
- 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule- proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

Lugemisvara soovituslik nimekiri valikuks, mis arvestab, et kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekstid: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreuzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

Luule: O. Arderi, Contra, A. Ehini, L. Koidula, Juhan Liivi, V. Luige, K. Merilaasi, H. Männi, E. Niidu, P.-E. Rummo, H. Runneli, J. Sanga, I. Trulli, L. Tungla, J. Vaiksoo, A. Valliku, H. Vilepi, Wimbergi jt luulet; valik valme.

Proosa:

Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianeiu nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõök“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, „Volli“ sari, „Ajaränduri“ sari; T. Toomet, „Vana aja koolilood“; A. Turovski, „Minu loomad“; J. Tuulik, „Vares“; M. Ulman, „Nukkude teater“, J. Vaiksoo, „King nr 39“ jt sarja raamatud; jm.

Maailmakirjandus: J. M. Barrie, „Peeter Paan“; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, „Võlur Oz“; H. Burnett, „Väike printsess“, „Väike lord Fauntleroy“; C. Cassidy, „Pöörane“; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, „Minu pere ja muud loomad“; N. R. Gaiman, „Kalmisturaamat“; A. Gavalda „35 kilo lootust“; E. Ibbotson „Reis Merejõeale“; L. St John, „Valge kaelkirjak“, „Delfiini laul“; S. Kolu, „Rööbelite“ sari; J. Krüss. „Timm Thaler ehk Müüdüd naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U. K. Le Guin, „Meremaa võlur“; C. S. Lewis, „Lõvi, nõid ja riidekapp“ jm „Narnia“ sari; H. Lofting, „Doktor Dolittle“; C. Nöstlinger, „Vahetuslaps“; K. May, „Winnetou“; F. Molnár, „Pältänava poisid“; J.-C. Mourlevat, „Ookeani kutse“; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Hõbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, „Berti päevik“; R. J. Palacio, „Ime“; M. Parr, „Vilgukivioru Tonje“; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, „Kettamaailma“ sari; O. Preussler, „Krabat“; G. Rodari, „Cipollino seiklused“; J. K Rowling, „Harry Potteri“ sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel“ ja „Miisu“; V. Schwab. „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, „Tähetüdruk“; R. L. Stevenson, „Aarete saar“; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie“ sari; J. R. R. Tolkien, „Kääbik“; Maria Turtschaninoff, „Maresi. Punase kloostri kroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilè, „Siberi haiku“; jm.

Näitekirjandus: O. Luts „Kapsapea“; M. Ulman, „Kohkumatud lapsehoidjad“ jm.

Pärimus: valik eesti ja teiste rahvaste muistendeid ja muinasjutte; mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; valik vanakreeka müüte; E. Raud, “Kalevipoeg”; M. Haavio, “Kalevala”; jm.

II KOOLIASTME KIRJANDUSE ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

5. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Loeb laste- ja noortekirjanduse teoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt nelja tervikteost; • Loeb latusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja –viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • Tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; • Kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; • Väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid. 	<p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine. Lugemistehnikad. Teksti ja teose jutustamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine ja kirjeldamine. Valm, muinasjutt, muistend. Fantaasia- (ulme-) ja seiklusjutt. Kirjandusega seotud aime ja meediatekstit. Ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliigid ja olulisemad žanrid. Loetud teksti (luuletus, proosatekst) esmane analüüs. Rahvalaul ja algriim. Lugemisvara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lugemispäeviku pidamine; • Koomiksi jutustamine; • Loetud raamatu ja autori tutvustamine kaaslastele; • Luuletuse analüüsimine (teema ja meeleolu); • Tundmatute sõnade ja väljendite kohta teabe otsimine infoallikatest; • Omaloominguliste tööde kirjutamine; • Luuletuse või lühikese proosa- või rollitekti peast esitamine; • Tagasiside andmine teiste esitusele (õpetaja juhendamisel).
TEKSTI TÕLGENdamine, ANALÜÜS JA MÕISTMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; • Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; • Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; • Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste 	

käitumist; <ul style="list-style-type: none"> Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid. 	
TEKSTI ESITLUS JA TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitlustele; Jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal. 	

6. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> Loeb laste- ja noortekirjanduse teoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt nelja tervikteost; Loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; Tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; Loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; Kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikaid; Väärtustab nii paikkondlikku kui kogu 	<p>Kava põhjal jutustamine. Draama- ja proosateksti erinevused. Dialoog. Teose põhiidee, teema. Kõnekäänd, vanasõna, müüt. Eepos. Karikatuur. Tsitaat. Ajaloojutustus ja mälestusjutustus. Ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliigid ja olulisemad žanrid. Loetud teksti (luuletus, proosatekst) analüüs. Lugemisvara.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lugemispäeviku pidamine; Kava koostamine etteantud tekstile ja selle põhjal jutustamine; Loetud raamatu ja autori tutvustamine kaaslastele; Kirjandi kirjutamine; Teemamapi koostamine ja esitlemine; Luuletuse analüüsimine (teema, meeleolu, keele- ja vormikasutuse iseärasused, luuletuse kujundlikkus); Tundmatute sõnade ja väljendite kohta

<p>Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri.</p>	<p>teabe otsimine infoallikatest;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omaloominguliste tööde kirjutamine; • Luuletuse või lühikese proosa- või rolliteksti peast esitamine; • Tagasiside andmine teiste esitlustele (õpetaja juhendamisel).
---	---

TEKSTI TÕLGENdamINE, ANALÜÜS JA MÕISTMINE. TEKSTILOOME

<ul style="list-style-type: none"> • Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; • Nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeolelu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; • Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; • Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; • Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; • Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; • Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; • Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sh kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; • Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; • Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; • Jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal. 	<p>Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomie rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p>
---	---

III KOOLIASTME TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD

Kirjanduse **õppe- ja kasvatuseesmärkidena** taotleb kool, et põhikooli lõpetaja:

- 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

Lugemisvara soovituslik nimekiri valikuks, mis arvestab, et kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekstid: A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.

Luule: A. Alliksaar, B. Alver, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D. Kareva, L. Koidula, J. Kolk, M. Kompus, K. Lepik, Kivisildnik, Juhan Liiv, L. Ojamaa, K. J. Peterson, C. Pihelgas, A. Puškin, M. Pärtna, K. Riismaa, J. Rooste, P.-E. Rummo, H. Runnel, I. Severjanin, W. Shakespeare, G. Suits, T. Tasuja, A. Teede, L. Tungal, M. Under, J. Viiding, H. Visnapuu, T. Önnepalu, J. Vesselov jt; valik sonette, ballaade ja oode; ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteeker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivikas, „Nimed marmortahvlil“ (I osa); A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirüüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Wikmani poisid“, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper,

„Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“, „Verikambi“, „Vaevatud“; L. Roomets, „Üks väike valge tuvi“; O. Ruitlane, „Vee peal“; A. Tšehhovi novelle; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, „Janu“; P. Vallaku novelle; A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“; vm.

Maailmakirjandus: D. Almond, „Skellig“; M. Atwood, „Orüks ja Ruik“; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müürililleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, „Alkeemik“; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindi jooksja“; D. Defoe, „Robinson Crusoe“; A. Dumas, „Kolm musketäri“, „Krahv Monte-Cristo“; G. Forman, „Kui ma jään“; A. Frank, „Anne Franki päevik“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, „Tähetolm“; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, „Väljapudenevad vanaeided“; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli“; J. K. Jerome, „Kolm meest paadis“; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, „Superkoomik“; S. King, „Lemmikloomasurnuaiad“; N. H. Lee, „Tappa laulurästast“; T. Lehtinen, „Tiivad varvaste vahel“; A. Lindgren, „Vennad Lõvisüdamed“; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, „Ma suudan hüpata üle lompide“; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, „Kui koletis kutsub“; G. Orwell, „Loomade farm“; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, „Erebos“; P. Pullman, „Kuldne kompass“; P. Reeve, „Surelikud masinad“; E. M. Remarque, „Läänerindel muutuseta“; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, „Väike prints“; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari „Seiklusjutte maalt ja merelt“; M. Scott, „Nicholas Flameli“ sari; B. Selznick, „Hugo Cabret’ leiutis“; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, „Punane nagu veri“; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, „Hukkunud Alpinisti hotell“; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, „Sõrmuste isand“; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ulitskaja, „Võõrad lapsed“; J. Vagner, „Vongozero“; J. Verne, „Kaptan Granti lapsed“ vm; L. Walton, „Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatused“; O. Wilde, „Õnnelik prints“; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.

Näitekirjandus: K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Nagu poisid vihma käes“; A. Kitzberg, „Kauka jumal“; A. Kivirähk, „Kevadine Luts“, „Vombat“; L. Koidula, „Säärane mulk“; U. Lennuk, „Paunvere poiste igavene kevade“; S. Nurklik, „Kas ma olen nüüd elus“; M. Ulman, „Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra“; vm.

Pärimus: valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.

III KOOLIASTME KIRJANDUSE ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

7. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, 	Vähemalt nelja tervikteose lugemine nii eesti kui

<p>sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb lususalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostkust ning juhib oma lugemisprotsessi; • loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt allikates ja keskkondades pakutavat teavet; • Tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; • leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi. 	<p>ka maailmakirjandusest.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Raamatukogude teenuste kasutamine ise lugejaks registreerununa, sh E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR).</p> <p>Paepealse ja Laagna raamatukogu ja kooli ning avalikel koostööüritustel, projektides osalemine. Kooliraamatukogu üritustest osavõtt (sh nende korraldamisest osavõtt n emakeelepäeva tähistamine jm).</p>
<p>TEKSTI TÕLGENDAMINE, ANALÜÜS JA MÕISTMINE</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; • võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; • kasutab tekste analüüsides õigesti kirjanduse põhimõisteid. 	<p>Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamaatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüüriilise luule põhitunnused. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räpluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused.</p> <p>Kultuurivaldkonnaga seotud aime –ja meediatekstid.</p> <p>Oma lugemise analüüs ja lugemisostkuse hindamine.</p> <p>Eri lugemistehnikate valdamine.</p> <p>Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine grupi- ja individuaaltöös.</p> <p>Loetud raamatu analüüsimine teose teema, põhisündmused, kesksed probleemid, põhjus ja tagajärje seosed, teose peamõte.</p> <p>Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine, sõnaraamatute kasutamine.</p> <p>Sõnauses osalemine.</p> <p>Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog,</p>

	<p>vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika esitlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine.</p> <p>Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium.</p> <p>Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia.</p>
TEKSTI ESITLUS JA TEKSTILOOME	
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid sh kirjeldavaid, jutustavaid ja arutluse elementidega tekste; • hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset eesti keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistuse nõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd, järgib rühmatöös kokkulepituid reegleid; • esitab (võimalusel peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust, tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab teksti tähendust nii teiste kui ka enda loodud tekstide puhul; • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; • kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes. 	<p>Lugemispäeviku pidamine.</p> <p>Teose analüüsimine.</p> <p>Loetud raamatu ja autori ning oma lugemiskogemuse tutvustamine kaaslastele, oma ja kaaslaste töö hindamine omavahel kokkulepituid kriteeriumide alusel.</p> <p>Kirjandi, arvustuse, reportaaži, ülevaate kirjutamine; õpitud žanrites omaloomingu (naljade kogumine, loomine, tähtpäeva-, nalja-, pühendusluule, muistendi, fantaasiajutu kirjutamine vmt) loomine, soovi korral esitamine kooli jm üritustel, avaldamine koolilehes, sedakaudu tehes eeltööd oma loovtöö jaoks.</p> <p>Tundmatute sõnade ja väljendite kohta teabe otsimine eri infoallikatest.</p> <p>Sõnaloomine. Sõnauses osalemine.</p> <p>Luuletuse, lühikese proosateksti, omaloomingu esitamine (võimalusel peast). Soovi korral esinemine kooli- ja koolivälistel üritustel.</p> <p>Kirjandusteose ja selle põhjal valminud lavastuse või filmi võrdlemine.</p> <p>Tekstiloomine rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.</p>

8. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; • loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; • loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt allikates ja keskkondades pakutavat teavet; • leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemust; • teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi.	<p>Lugemisvara valikus on neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest tunniväliseks nn koduseks lugemiseks.</p> <p>Teksti liigist lähtuvad lugemisviisid ja -mudelid.</p> <p>Eri allikates ja keskkondades pakutava teabe kriitiline hindamine, otstarbekas kasutamine.</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.</p>
TEKSTI TÕLGENdamine, ANALÜÜS JA MÕTESTAMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; • toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; • nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; • kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutust; • kirjeldab kirjandusteosele omast	<p>Pärimuse olemus, mineviku ja tänapäeva pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris.</p> <p>Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Tänapäeva folkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule veebilehed.</p> <p>Luuletuse analüüs: temaatilised ja lüürilised erijooned, keele –ja vormikasutuse iseärasused, luuletuse kujundlikkus ja tähendus. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules.</p> <p>Teose analüüs: teose teema, põhisündmused,</p>

<p>keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes.</p>	<p>kesksed probleemid, põhjus ja tagajärje seosed, teose peamõte.</p> <p>Kirjandusteosele omase keelekasutusviisi kirjeldamine.</p> <p>Peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire. Kujundite tähendus ja roll tekstis, nende kasutamine tekstiloomes.</p>
<p>TEKSTI ESITUS JA TEKSTILOOME</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sh kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste (sihitus suuremal määral kirjeldamisele, arutlemisele). • kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus kõnes; • hindab suulises ja kirjalikus kõnes; korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistus nõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd, järgib rühmatöös kokkulepitud reegleid. • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara. • esitab (võimalusel peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust, tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab teksti tähendust nii teiste kui ka enda loodud tekstide puhul; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; • kasutab tekste analüüsidest õpitud põhimõisteid täpselt. 	<p>Lugemispäeviku pidamine.</p> <p>Luuletuse analüüsimine (temaatilised ja lüürilised erijooned, keel- ja vormikasutuse iseärasused, luuletuse kujundlikkus ja tähendus). Oma luuleteksti loomine.</p> <p>Loetud raamatu ja autori ning oma lugemiskogemuse tutvustamine kaaslasele.</p> <p>Kokkuvõtte koostamine teose süžeeist.</p> <p>Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Kirjandi kirjutamine.</p> <p>Omaloominguliste tööde kirjutamine.</p> <p>Tundmatute sõnade kohta teabe otsimine infoallikates.</p> <p>Luuletuste või lühikese proosa- või draamateksti peast esitamine.</p> <p>Tagasiside andmine teiste esitusele.</p> <p>Kirjandusteose ja selle põhjal valminud lavastuse ja filmi võrdlemine.</p> <p>Ettekande koostamine ja esitamine loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal, kasutades selleks esitlustarkvara.</p>

9. KLASS

Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
LUGEMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisuskust ning juhib oma lugemisprotsessi; • loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslike sätteid; • tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; • leiab endale sobivat lugemisvara,, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi. 	<p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine.</p> <p>Tüviteksid A. Kitzberg, „Libahunt“; A. Kivirähk, „Rehepapp“; F. R. Kreutzwald, „Kalevipoeg“ (katkendeid); O. Luts, „Kevade“; A. H. Tammsaare, „Kõrboja peremees“; E. Vilde, „Pisuhänd“.</p> <p>Eesti kirjanike muuseumid. Muuseumitundidest osavõtt, muuseumide raamatukogude kasutamine.</p> <p>Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.</p> <p>Enda lugemisuskuse hindamine ja lugemisprotsessi juhtimine.</p> <p>Teabe kasutamise ja avaldamisega seotud heade tavade ja õiguslike sätetega arvestamine.</p> <p>Eesti kultuuri erijooned ja maailmakultuur. Koostöö välisriikidest pärit vabatahtlikega koolis.</p> <p>Erinevate kultuuride ja keelte tutvustamine koolitöötajate ja õpilastega koostöös (toidud, keelenäited, raamatu ühislugemine kultuuridest, ettekanded vm). Erasmus+ jm rahvusvahelistes projektides osalemine.</p>
TEKSTI TÕLGENDAMINE, ANALÜÜS JA MÕISTMINE	
<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja 	<p>Rahvaluule elemendid suulises ja kirjalikus tekstiloomes.</p> <p>Teose analüüs: teose teema, põhisündmused, kesksed probleemid, põhjus ja tagajärje seosed, teose peamõte, süžee, loo tegevusaja ja -koha valiku põhjendus, tegelaste iseloomustus ja võrdlus, tegelastevahelised suhted ja tegelaste väärtushoiakud.</p> <p>Kirjandusteose vormivõtted ja kompositsioon ning seosed teose sisuga.</p>

<p>kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <ul style="list-style-type: none"> rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi. 	<p>Peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire. Kujundite tähendus ja roll tekstis, nende kasutamine tekstiloomes.</p> <p>Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.</p> <p>Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.</p> <p>Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses.</p>
TEKSTI ESITUS JA TEKSTLOOME	
<ul style="list-style-type: none"> Kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid; kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus kõnes; hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistatusnõudeid; osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; esitab peast luule-, proosapala või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust, tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku 	<p>Loetud raamatu ja autori ning oma lugemiskogemuse tutvustamine kaaslasele. Ettekandega esinemine kooliüritusel n haiku vm teemal.</p> <p>Kokkuvõtte koostamine teosest: süžee, loo tegevusaja ja -koha valiku põhjendus, tegelaste iseloomustus ja võrdlus, tegelastevahelised suhted ja tegelaste väärtushoiakud.</p> <p>Kirjandi kirjutamine arutlevas laadis.</p> <p>Tundmatute sõnade kohta teabe otsimine infoallikates.</p> <p>Luuletuste või lühikese proosa- või draamateksti peast esitamine.</p> <p>Tagasiside andmine teiste esitusele.</p>

<p>ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal. • koostab kõne ja kannab selle ette; • kasutab tekstide analüüsimisel õpitud mõisteid täpselt. 	<p>Kirjandusteose ja selle põhjal valminud lavastuse ja filmi võrdlemine.</p> <p>Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. ‘</p> <p>Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna.</p> <p>Alustekstile tuginev kirjutamine.</p> <p>Arutleva teksti loome.</p> <p>Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine.</p> <p>Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.</p>
--	---

EESTI KEEL TEISE KEELENA

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli. Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele teemavaldkondadele: mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; Eesti ja maailm; igapäevaelu; õppimine ja töö. Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid.

Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

TEADMISED, OSKUSED JA HOIAKUD 3. ÕPPEAASTA LÕPUKS

3. õppeaasta lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase **A2-keeleoskustaseme**, mis tähendab, et ta:

- 1) saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest;
- 2) väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses;
- 3) leiab vajalikku infot ümbritsevast keskkonnast;
- 4) koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste;
- 5) teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid;
- 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.

3. ÕPPEAASTA LÕPUKS TAOTLETAVAD ÕPITULEMUSED

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt;
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;
- 6) saab aru lihtsamases keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisistust;
- 7) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 10) jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mittemeeldimist;
- 12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 13) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- 14) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 15) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 16) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;

- 17) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisõnavara;
- 18) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse;
- 19) kasutab grammatika põhitariindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt;
- 20) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

Teemavaldkonnad

- 1) „Mina ja teised“ – enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine;
- 2) „Kodu ja lähiümbrus“ – kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused;
- 3) „Eesti“ – suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad;
- 4) „Riigid ja nende kultuur“ – naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel;
- 5) „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ – tervis; koolipäev, koolitee;
- 6) „Vaba aeg“ – lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.

1. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest • teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes • loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt • reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele • on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist • suhtub positiivselt eesti keele õppimisse • oskab vastata küsimuste toel loetust • moodustab pildi põhjal lihtlauseid • tutvub tähestikuga • teeb häälikuanalüüsi • oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kahe kuni nelja häälikulistes sõnades). • eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut • kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes • teeb ära kirja tahvlilt, tahvlinäidise järgi täidab 	<p>Mina ja teised</p> <p>Viisakusväljendid (N: tere, head aega, palun, tänan, aitäh, tule siia, palun anna, palun võta,...)</p> <p>Vabandamine (palun vabandust, anna andeks..)</p> <p>Enda tutvustamine (Minu nimi on..., Ma olen 7-aastane. Ma käin 1. klassis. Ma elan ....)</p> <p>Pereliikmed (ema, isa, vanaema, vanaisa, õde, vend, tädi, onu)</p> <p>Klassikaaslased (poiss, tüdruk, õpilane, sõber..)</p> <p>Minu klassiruum (tool, laud, tahvel, uks, aken, kapp, riiul, sein, põrand, lagi, lamp, arvuti, kell..)</p> <p>Õpetaja (Minu õpetaja on (nimi).)</p> <p>Värvid (punane, sinine, kollane jne)</p> <p>Kooliruumid (klass, garderoob, söökla, raamatukogu, saal, võimla, wc, ..)</p> <p>Õppeained (matemaatika, eesti keel jne)</p> <p>Õppevahendid (liim, käärid, pinal, õpik, jne)</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Kodu asukoht (linn, alev, küla, tänav)</p> <p>Mööbel (diivan, laud, tool, kapp, riiul, voodi, jne)</p>

õpilaspäevikut

- oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2-3 tähte)
- hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti
- oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris.

Kodused tegevused (söömine, pesemine, riietumine, mängimine, õppimine)

Koduloomad (koer, kass, lammas, lehm, hobune, kukk, kana, küülik, kits, part, hani)

Liiklusvahendid (auto, buss, jalgratas jne)

Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm (soe, külm, vihmane, tuuline, pilvine, päikeseline, lumine, jne)

Igapäevaelu. Õppimine ja töö

Kell ja kellaeg (täis ja pooltund)

Kehaosad (pea, silmad, nina kõrvad, suu, käed, jalad, kõht, selg..)

Riietusesemed (müts, sall, kindad, jope, kleit, seelik, püksid, t-särk, kampsun, saapad, kingad, jne)

Emotsioonid (rõõmus, kurb, vihane, üllatunud)

Eesti ja teised riigid

Sümboolika (lipp, vapp, kaart, suitsupääsuke, rukkilill, paekivi, räim, hunt)

Söögikorrad (hommikusöök, lõunasöök, õhtusöök, oode)

söögiriistad(kahvel, nuga, lusikas, taldrik,)

Toiduainete nimetused (piim, juust, leib, sai, vorst, või, jne)

Metsloomad(hunt, jänes, ilves, rebane, metssiga, põder, metskits)

Talvised tegevused(suusatamine, kelgutamine, uisutamine, lumesõda, lumememm, jne)

Vaba aeg

Hobi (jalgpall, kergejõustik, rahvatants, joonistamine, võimlemine, robotika jne)

Pillid (trumm, klaver, viiul, kitarr, akordion, flööt jne)

Kaupluses (euro, sent, kaupade nimetused)

Suvised tegevused (kalapüük, grillimine, ujumine, päevitamine jne)

Iga teema kohta pildid seinetele (Rääkivad seinad) mõistekaart, dramatiseeringud (kahekõned, käpiknukud, pildiseeria)

Hommikuring (kuupäev, nädalapäev, aastaalg, ilm, tuju, poiss, tüdruk)

Videod, multifilmid, laulud

	<p>Lasteraamatud- "Jussikese seitse sõpra", "Kalendrilinna lood"</p> <p>Paaristöö/ rühmatöö/individuaalne töö</p> <p>Esitlused</p> <p>Töölehed</p> <p>Kooliruumide külastus</p> <p>Google maps</p> <p>Õpilaste küsitlemine erinevate meetodiliste võtetega(nimepulgad, nime online ratas, loosimine, jne)</p> <p>Suur ja väike algustäht- nimed ja nimetused</p> <p>Ladumisaabits</p> <p>Õppemängud/interaktiivselt</p> <p>Rääkimine/jutustamine</p> <p>Kuulamine</p> <p>Lugemine</p> <p>Kirjutamine</p>
--	---

2. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest • loeb dialoogi • kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks • reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele • on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist • suhtub positiivselt eesti keele õppimisse • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel • on lugenud vähemalt ühe lasteraamatu • esitab peast kahte luuletust • koostab lühemat suulist juttu pildiseeria või küsimuste abil 	<p>Mina ja teised</p> <p>Kirjeldamine-omadussõnad(suur, väike, pikk, lühike, rõõmus, kurb, sõbralik, kuri, tige, heatahtlik, heledate- tumedate juustega/silmadega jne)</p> <p>Tervitab (tere hommikust, tere päevast, tere õhtust, tervist, nägemiseni, kohtume homme, homseni jne)</p> <p>Kooliasjad(marker, tindipliiats, pastapliiats, kaustik, lugemik, kordab 1. õppeaastal õpitut sõnavara)</p> <p>Riideesemed - kordab 1.õppeaastal õpitud sõnavara.</p> <p>Aadress (Minu aadress on Kastani tänav 11 korter nr 3, Tartu)</p> <p>Kodu (köök, esik, elutuba, lastetuba, vannituba, magamistuba, saun, trepikoda jne)</p> <p>(eramaja, kortermaja, ridaelamu, talu)</p> <p>(esimesel korrusel, teisel korrusel jne) (katus,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine • loeb ladiusalt ja ilmekalt päheõpitud nelja realist luuletust • eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset • kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes • oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi • kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri) • kirjutab loetava käekirjaga • oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva • täidab õpilaspäevikut (kirjutab tunniplaani üks nädal ette, märgib kodused tööd õpetaja juhendamisel) • teeb ära kirja nii tahvlilt kui õpikust • oskab eristada jutukest ja luuletust • oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas. 	<p>korsten, aken , uks, lift, trepp jne)</p> <p>Värvid (kordame 1. õppeaastal õpitud värve, lisaks heledad ja tumedad toonid)</p> <p>Kodukoht (haigla, raamatukogu, lasteaed, kauplus, linnavalitsus, tehas, bussijaam jne)</p> <p>Turul (puu- juur- ja köögiviljad)</p> <p>Liiklusvahendid (kordab 1. õppeaastal õpitut- lisaks: lennuk, helikopter, rong, tramm, troll, takso jne)</p> <p>Loomaaed (lõvi, tiiger, sebra, elevant, kaelkirjak, jõehobu, krokodill jne)</p> <p>Lemmikloomad (hamster, papagoi, küülik, kuldkala, merisiga, liivahiired, jne)</p> <p>Amet (arst, õpetaja, politseinik, kokk, autojuht, bussijuht, tuletõrjuja, juuksur, jne)</p> <p>Jõulud (kuusk, parg, jõuluehted, küünal, jõulutuled, säraküünal, jõuluvana, päkapikk, kingikott, kink jne)</p> <p>Talverõõmud (suusk/suusad- suusatama- mina suusatan, uisk/uisud- uisutama- mina uisutan, kelk/kelgud-kelgutama- mina kelgutatan)</p> <p>Eesti ja teised riigid</p> <p>Naaberriigid ja pealinnad (Soome-Helsingi, Venemaa- Moskva, Läti-Riia jne)</p> <p>Keeled (eesti keel, soome keel, läti keel, vene keel jne)</p> <p>Eesti kaart (linn, maismaa, saar/saared, jõgi, järv, meri,)</p> <p>Menüü (võileib, pudru, omlett, prae muna, supp, praad, magustoit, jne)</p> <p>Igapäevaelu, õppimine ja töö</p> <p>Tervis (köha, nohu, haige/terve, palavik, valutab, jne)</p> <p>Teater, kino, muuseum, liuväli, noortekeskus,</p> <p>Kalender-kordab 1. kl õpitut (kuude nimetused, nädalapäevad, aastaajad)</p> <p>Kell (täis, pool, kolmveerand, veerand, minut, sekund, tund, ööpäev)</p> <p>Päeva osad (hommik, lõuna, õhtu, öö)</p> <p>Vaba aeg</p> <p>Mulle meeldib...</p>
---	--

Mulle ei meeldi...

Lauamängude mõisted-alusta, täring, nupp, veereta, käi, jääd vahele, liigud edasi, mine tagasi, lõpp.

Piknik (park, muruplats, rand, mets, piknikukorv, piknikutekk, jne)

Suveplaanid (sõidan reisile, laagrisse, vanaema juurde, mere äärde jne)

Metoodilised soovitused

Iga teema kohta pildid seinetele (rääkivad seinad)

Mõistekaart

Dramatiseeringud (kahekõned, lavastused, käpiknukud)

Hommikuring (kuupäev, nädalapäev (eile, täna, homme, üleile, ülehomm), aastaeg, ilm, tuju, vastamine küsimustele)

Videod, multifilmid, laulud

Lasteraamatud- "Rongisõit",

muinasjutt "Naeris"

Esitlused

Töölehed

Kodukoha ettevõtete külastamine

Google maps

Õpilaste küsitlemine erinevate metoodiliste võtetega (nimepulgad, nime online ratas, loosimine, jne)

Luuletuse õppimine

Pildiseeriad

Rühmatöö/ paaritöö, individuaalne töö

Õppemängud

Rääkimine/jutustamine

Kuulamine

Lugemine

Kirjutamine

Grammatika

Tähestik, täis,-kaas-, sulghäälik, täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine. Suur algustäht-lause algus, nimed. Lauselõpumärgid.

3. KLASS

<i>Õpitulemused</i>	<i>Õppesisu ja -tegevused</i>
<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest • kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks • reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele • on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist • suhtub positiivselt eesti keele õppimisse • koostab suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil • töötab tekstiga juhiste alusel • tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt • kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimedes • oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid • oskab nimetada vastandtäheendusega sõnu • teab komaga ja komata sidesõnu • tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu • oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe • oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas. • kirjutab sidusat teksti oma eluluga seotud teemadel; • on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut 	<p>Mina ja teised</p> <p>Kirjeldamine (Mina olen (missugune?)....</p> <p>Minu sõber on (missugune?) ...</p> <p>Minu ema on... jne.</p> <p>Tunniplaan (oskab kirjeldada oma päeva, millised õppeained tal teatud päeval on)</p> <p>Kooliruumis (kirjeldab millised kooliruumid ja kus need tema koolis asuvad)</p> <p>Järgarvud</p> <p>Spordialad (jooksmine, kaugushüpe, pallivise, ujumine, suusatamine, uisutamine, rattaga sõitmine jne)</p> <p>Transport (millega? ainsuses ja mitmuses loetlemine autoga- autodega jne)</p> <p>Matk- kellega? emaga, õpetajaga jne.</p> <p>Matk (kivi, matk, pikutama, ronima, seljakott, sõit, vaatetorn jne)</p> <p>Mida teen? matkan, pildistan, jalutan koeraga, korjan marju- seeni jne</p> <p>Kodu ja lähiümbrus</p> <p>Perekondlikud sündmused- (sünnipäev, pulmad, lapse sünd, surm, emadepäev, isadepäev jne)</p> <p>Võrdlus (suur-suurem- kõige suurem jne)</p> <p>Vastandsõna (pikk- lühike jne)</p> <p>Raamatukogu ja raamatud</p> <p>(laenutama, raamat, kirjandus, kirjanik, illustraator, trükikoda, jne)</p> <p>Kellele? (minule- mulle, sinule- sulle, temale- talle, meile, teile, nende- neile) Tagasõnad- (kõrval, juures, peal, all jne)</p> <p>Asesõnad</p> <p>Laste vabaaja mängud (keks, joonistamine, voltimine, nukkudega mängimine, lennukite voltimine ja lennutamine, jalgpall, luuremäng, rahvastepall jne)</p> <p>Toidud</p> <p>Sõnavara kordamine, vastab küsimustele täislausetega.</p>

Eesti ja teised riigid

Rahvakalendri tähtpäevad-

(vastlapäev, lihavõtted, emadepäev, jaanipäev, hingedepäev, isadepäev, mardi- ja kadripäev, jõulud)

Riigid ja nende kultuur -(kordame naaberriike, naaberriikide sümboolika)

Sünnipäeva kutse-(kutse vormistamine)

Igapäeva elu, õppimine ja töö

Tervis, haigused, arsti juures- (kordame sõnu, mis ja kust valutab, gripp, kõrvavalu, kurguvalu-angiin, kopsupõletik, bronhiit, luumurd, hambavalu, verejooks, ravim, tablett, side, plaaster, apteek, antiseptik, silmaarst, perearst, kõrva-, nina- kurguarst, kirurg, hambaarst)

Kodumasinad (pesumasin, nõudepesumasin, kohvimasin, elektripliit, gaasipliit, röster, mikrolaineahi, külmkapp, mikser jne)

Sõbrad (interneti sõber, külas käima, suhtlema, kirjasõber, südamesõber)

Vaba aeg

Lemmiktegevused (jalgrattaga sõitma, rulaga sõitma, sõpradega jalutama, muuseumi külastamine, kinos käimine, teatris käimine jne)

Ootan suve (lähen matkale, reisile, mere äärde, ujuma, külla jne)

Iga teema kohta pildid seinetele (Rääkivad seinad)

mõistekaart

Dramatiseeringud (kahekõned, näidendite lavastamine).

Hommikuring (kuupäev, nädalapäev, aastaag, ilm, tuju, päevakajalistele küsimustele vastamine)

Videod, multifilmid, laulud, lastesaated

Lasteraamatud- "Nõianei Nöbinina", "Tere, Volli!", "Paula jõulud", "Tuulehunt", "Karneval ja kartulisalat", "Natuke napakad lood"

Paaristöö/ rühmatöö/individuaalne töö

Esitlused

Töölehed

Raamatukogu külastus, Lastekirjandus Keskuse külastus

Õpilaste küsitlemine erinevate metoodiliste võtetega (nimepulgad, nime online ratas, loosimine, jne)

Õppemängud

Rääkimine/jutustamine

Kuulamine

Lugemine

Kirjutamine

Grammatika:

Tähestik, täis,-kaas-, sulghäälik, täis- ja kaashäälikuühend. Pööramine. Suur algustäht – lause algus, nimed. Lauselõpumärgid.

Omadussõna, tegusõna, küsisõna. Kellega?

Millega? Kus? Asesõna. Vastandsõna.

Silbitamine, poolitamine. I ja j õigekiri.

Sidesõnad. Võrdlus. Samatähenduslikud sõnad, H sõna alguses.